

Komunikace rodičů se školou

Jana Žáčková

Bakalářská práce
2013

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta humanitních studií

Ústav pedagogických věd

akademický rok: 2012/2013

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Jana ŽÁČKOVÁ**
Osobní číslo: **H09677**
Studijní program: **B7507 Specializace v pedagogice**
Studijní obor: **Sociální pedagogika**
Forma studia: **kombinovaná**

Téma práce: **Komunikace rodičů se školou**

Zásady pro vypracování:

Zpracování rešerše a studium odborné literatury.
Vymezení pojmů a teoretických východisek z oblasti komunikace rodiny a školy.
Příprava metodiky výzkumné části.
Realizace kvantitativního výzkumu.
Zpracování a vyhodnocení získaných dat, včetně jejich interpretace.
Prezentace výsledků výzkumu, jejich shrnutí a doporučení pro praxi.

Rozsah bakalářské práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

CHRÁSKA, Miroslav. Metody pedagogického výzkumu. Praha: Grada, 2007. ISBN 978-80-247-1369-4.

JANDOUREK, Jan. Úvod do sociologie. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-644-5.

KARNSOVÁ, Michelle. Jak budovat dobrý vztah mezi učitelem a žákem. Praha: Portál, 1995. ISBN 80-7178-032-4.

RAUBIŠOVÁ, Milada et al. Škola a (versus) rodina. Brno: Masarykova univerzita, 2004. ISBN 80-210-3598-6.

WALTEROVÁ, Eliška et al. Školství – věc (ne)veřejná: Názory veřejnosti na školu a vzdělávání. Praha: Karolinum, 2010. ISBN 978-80-246-1882-1.

Vedoucí bakalářské práce:

Mgr. Jan Kalenda

Ústav pedagogických věd

Datum zadání bakalářské práce:

30. listopadu 2012

Termín odevzdání bakalářské práce:

3. května 2013

Ve Zlíně dne 19. února 2013

doc. Ing. Anežka Lengalová, Ph.D.
děkanka

Mgr. Jakub Hladík, Ph.D.
ředitel ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užit své dílo – bakalářskou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že

- elektronická a tištěná verze bakalářské práce jsou totožné;
- na bakalářské práci jsem pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

Ve Zlíně 30.5.2013

¹⁾ zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací;

⁽¹⁾ Vysoká škola nevydělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) *Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlížení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.*

(3) *Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.*

2) *zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:*

(3) *Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).*

3) *zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:*

(1) *Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst.*

3). *Odpirá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.*

(2) *Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo učít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.*

(3) *Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jím dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlédne k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.*

ABSTRAKT

Cílem mé práce je zmapovat názory rodičovské veřejnosti na současný stav ve škole, kterou jejich dítě navštěvuje a jaká jsou jejich kritéria pro výběr školy. Jestli preferují školu městskou – tedy plně organizovanou, nebo školu malou – tedy vesnickou. V práci chci porovnat komunikaci a spolupráci rodičů se školou na dvou typech škol. V teoretické části jsem se opírala především o výzkumy odborné veřejnosti. V praktické části jsem na základě mnou sestaveného dotazníku oslovila rodiče obou typů škol. Vyhodnocením chci zjistit, která z těchto, dvou typů škol má mezi rodiči větší názorovou převahu.

Klíčová slova: rodina, škola, spolupráce se školou, škola městská, škola vesnická, školská rada, partnerství rodiny a školy

ABSTRACT

The purpose of my thesis is to analyse parental public opinions for current state of public schools, attended by their children and what are the criteria for selection of educational institution, whether there is preference for municipal fully organized school – or small rural one.

The comparison of communication and cooperation of parents with school is going to be evaluated in this case for both types of school.

Within the theoretical part, I primarily relied on research of Professional.

Within practical part of the thesis, based on questionnaire drawn up by myself, I have been addressing parents both types of schools to evaluate preference of school type, with the intention to find out the prevailing opinions among the parents.

Keywords: Family, School, Cooperation with School, Municipal (Public) School, Rural School, School Committee (Board), Family and School Partnership

Poděkování:

Děkuji panu Mgr. Janu Kalendovi, za vstřícný přístup a odborné metodické vedení mé bakalářské práce.

Motto:

„Cílem vzdělávání a moudrosti je, aby člověk viděl před sebou jasnou cestu života, po ní opatrně vykračoval, pamatoval na minulost, znal přítomnost a předvídal budoucnost“.

J. A. Komenský

Čestné prohlášení:

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD	11
I TEORETICKÁ ČÁST	12
1 RODINA	13
1.1 NÁZORY NA SOUČASNÉ ŠKOLSTVÍ POHLEDEM RODIČOVSKÉ VEŘEJNOSTI	14
1.2 VÝZNAM RODINY PRO DÍTĚ	15
2 ŠKOLA	17
2.1 POJETÍ ŠKOLY	17
2.2 DRUHY ŠKOL	18
2.2.1 Škola vesnická.....	18
2.2.2 Škola městská.....	19
2.3 PROBLÉMY SOUČASNÉ ČESKÉ ŠKOLY.....	19
2.3.1 Rady škol.....	20
3 PARTNERSTVÍ RODINY A ŠKOLY	21
3.1 SROVNÁNÍ SPOLUPRÁCE NA MALÝCH A VELKÝCH ŠKOLÁCH	25
3.2 NÁZORY RODIČOVSKÉ POPULACE.....	26
II PRAKTICKÁ ČÁST	28
4 METODOLOGIE VÝZKUMU	29
4.1 VÝZKUMNÉ PROBLÉMY A STANOVENÍ HYPOTÉZ	29
4.2 POJETÍ VÝZKUMU	29
4.3 VÝZKUMNÝ VZOREK	30
4.4 METODA SBĚRU DAT	30
4.5 TECHNIKA VÝZKUMU	30
4.6 METODY ZPRACOVÁNÍ DAT A VYHODNOCENÍ VÝZKUMU.....	32
4.7 VYUŽITÍ VÝZKUMU	32
4.8 VÝSLEDEK VÝZKUMU.....	33
4.8.1 Vyhodnocení hypotézy H1	33
4.8.2 Vyhodnocení hypotézy H2.....	35
4.8.3 Vyhodnocení hypotézy H3.....	38
ZÁVĚR	41
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	43
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	45
SEZNAM GRAFŮ	46
SEZNAM PŘÍLOH – PŘÍLOHA P1: DOTAZNÍK	47

ÚVOD

V dnešní době mnoho rodičů vybírá pro své dítě základní školu nejen podle místa trvalého bydliště, ale i podle dostupných informací o dané škole na internetu, kde na webových stránkách většina škol představuje svůj program nad rámec povinné výuky včetně dobrovolných zájmových kroužků, výuky cizích jazyků a podobně. Pro rodiče dnes, již není problém zapsat dítě na školu mimo bydliště. Vzhledem k tomu, že každý den dojíždí za prací mimo bydliště, může své dítě do školy dopravit. I když má rodič právo vybrat pro svoje dítě jakoukoliv základní školu, nemusí tedy jít o školu spádovou podle trvalého bydliště dítěte, není přijetí do této školy samozřejmostí. Přijetí do jiné vybrané školy je podmíněno danou kapacitou školy, která nesmí být překročena. V současné době je ovšem situace taková, že dětí je málo a školy se o jejich přízeň předhánějí. Na malých vesnických školách je situace mnohem náročnější. Aby si malé školy děti udržely a přitáhly, musí vynakládat daleko větší úsilí, než na městských školách. Jejich náplň a program je daleko pestřejší a zajímavější než na velkých školách.

Zde bych chtěla uvést kritéria, která by mohla být vodítkem pro rodiče, kteří vybírají školu pro své dítě: 1. kvalita učitelů, 2. vybavenost tříd a školy, 3. bezpečnost dopravy blízko školy, 4. otevřenost ve spolupráci s rodiči. I když platí, že školy jsou z hlediska správy a řízení všechny stejné, přece jen lze nacházet odlišnosti, ukazující na různou kvalitu jednotlivých škol.

Cílem mé práce je zjistit, jaká kritéria upřednostňují rodiče při výběru školy pro své dítě, které nastupuje do první třídy. Jaký má veřejnost názor na současný stav školství a jak hodnotí jeho vývoj a roli aktérů, kteří do podoby vzdělávání zasahují. Zdali veřejnost reflektuje dlouhodobě se zhoršující výsledky českých žáků. Jaké předměty a kompetence pokládají lidé za nejdůležitější a jakého názoru jsou rodiče. Pro svá zjištění budu volit jako výzkumnou metodu dotazník.

Toto je výčet témat a metod, kterými se chci ve své práci zabývat. Hlavním cílem ovšem bude, jaký je stav ve spolupráci rodiny a školy, ať už při řešení problémů nebo pouze zájem vycházející ze strany rodičů.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 RODINA

Stanovit přesnou definici rodiny není zcela jednoznačné. Záleží na tom, z jakého pohledu se na problém rodiny díváme. Z jiného úhlu pohledu jej může vidět sociolog, jinak tento pojem uchopí psycholog a jinak je na tento pojem pohlíženo z hlediska právního. Nejvýstižnější bude asi specifikace obsažená v Zákoně č. 94/1963 Sb., o rodině, ve znění pozdějších předpisů.

„Muž a žena mají v manželství stejná práva a stejné povinnosti. Jsou povinni žít spolu, být si věrni, vzájemně respektovat svoji důstojnost, pomáhat si, společně pečovat o děti a vytvářet zdravé rodinné prostředí.

§ 19

§19 (1) O uspokojování potřeb rodiny jsou povinni oba manželé pečovat podle svých schopností, možností a majetkových poměrů.

§19 (2) Poskytování peněžních a jiných prostředků na náklady společné domácnosti může být zcela nebo z části vyváženo osobní péčí o společnou domácnost a děti.

§19 (3) Neplní-li jeden z manželů svoji povinnost hradit náklady společné domácnosti, rozhodne na návrh druhého manžela ve věci soud.“ (Zákon č. 94/1963 Sb., o rodině, ve znění pozdějších předpisů)

Rodina, snad jako nejstarší základní sociální skupina či společenství nejtěsněji spjaté nejrůznějšími vztahy uvnitř i navenek - funkcemi, činnostmi zabezpečujícími potřeby svých členů a společnosti jako celku, prochází celou svou historií neustálými změnami co do své velikosti, významu, i začlenění do společnosti. V nejširším pojetí můžeme rodinu chápat jako průsečík vztahů jejich členů s nejrůznějšími prvky prostředí ať blízkého či vzdálenějšího, přírodního a zvláště společenského. Ve svém jednom z hlavních poslání poskytuje členu rodiny péči a ochranu, a to zvláště v obdobích, kdy není s to se o sebe postarat. Umožňuje mu jeho tělesnou, duševní, duchovní existenci a rozvoj, dává mu pocit jistoty a bezpečí, pocit domova v kruhu svých nejbližších. Podle potřeby se světu kolem otvírá, ale též se mu zavírá, vytvářejíc v sobě sama svůj vlastní svět. Neplní-li však tyto své hlavní úkoly, znamená pro člověka závažné nebezpečí, zasahující jej svou dysfunkcí či afunkcí na těch nejcitlivějších místech.

Rodina je z hlediska socializace ze tří primárních společenských skupin (spolu se skupinou předškolní, školní a pracovní a pak skupinou vrstevníků) skupinou nejdůležitější. Je totiž

nejvýznamnější součástí společenské mikrostruktury, která provází člověka nebo se ho aspoň nějak dotýká ve všech fázích jeho života. Z tohoto hlediska možno chápat rodinu jako malou primární společenskou skupinu, založenou na svazku muže a ženy, na pokrevním vztahu rodičů a dětí či vztahu jej substituujícím (osvojení), na společné domácnosti, jejíž členové plní společensky určené a uznané role vyplývající ze soužití, a na souhrnu funkcí, jež podmiňují existenci tohoto společenství a dávají mu vlastní význam ve vztahu k jedincům i k celé společnosti. Rodina představuje biosociální systém, který neustále hledá a nachází své místo ve společnosti a přitom společností je znovu a znovu ovlivňována a formován. Funguje v plném rozsahu a má své opodstatnění jen tehdy, když uspokojuje potřeby a požadavky každého jejího člena, které jsou na ni jím a zároveň společností kladeny. Aby rodina dostála všem těmto náročným požadavkům a dala smysl své existenci, musí plnit aspoň ty základní úlohy a funkce, které zabezpečují život člověka ve společnosti ve všech etapách jeho existence.

1.1 Názory na současné školství pohledem rodičovské veřejnosti

„Školství není obecně veřejností reflektováno jako problematická oblast. Je považováno za jednu z prioritních sfér, které by se mělo dostávat patřičné společenské podpory. To dokládají i preference v alokaci fiktivních finančních prostředků, v níž školství následuje hned za zdravotnictvím a sociálními věcmi. Také ocenění užitečnosti a náročnosti práce učitelů je toho jedním z dokladů.“ (Valterová, et al. 2010, s. 243)

Školství ale nepatří k prioritní sféře zájmu lidí o věci veřejné ve smyslu hlubšího a systematictějšího sledování dění v této oblasti, které je navíc na okraji mediálně zprostředkovaných informací a diskusí, v nichž zaujímá spíše marginální pozici. Zde lze hledat i příčiny toho, že v laické veřejnosti chybí iniciativa pro otevření témat, která jsou kardinální. Mezi ně patří časné rozdělování žáků v průběhu školní docházky, klesající úroveň kvality vzdělanosti a narůstající kvantita studentů vysokých škol. Zvyšující se náročnost práce škol a učitelů v měnící se společnosti a další.

Podle Valterové (et al. 2010), obecná spokojenost se stavem školství přitom převládá nad kritickými názory ve všech sociálních a demografických skupinách dospělé populace. Za znepokojující lze třeba považovat zjištění, že celá čtvrtina veřejnosti nezaznamenala

v oblasti školství v posledních dvou desetiletích žádné změny. Alarmující je zjištění, že změn v posledních pěti letech, kdy začal platit školský zákon, který kodifikuje bezprecedentní změny ve školství, a kdy byla zahájena realizace školské reformy, si celá třetina veřejnosti ani nevšimla. Veřejností vyjadřované vzdělanostní aspirace kontrastují se současnou faktickou úrovní vzdělanostní struktury české populace.

Zvláštní pozornost zaslouží to, jak veřejnost vnímá role aktérů pozitivních změn ve školství. V názorech veřejnosti na dělení odpovědnosti za výchovu a vzdělávání dětí s rodinou je rodině přisuzována dominantní role ve výchově a škole významnější role ve vzdělávání. Poněkud překvapivě je relativně vysoký podíl zodpovědnosti za vzdělávání dětí přisouzen rodině. Vztah školy a rodiny vidí veřejnost zúženě a jednosměrně. Dokládají to názory na českou základní školu, které odpovídají spíše tradičnímu modelu instituce uzavřené vlivu veřejnosti. Možnosti participace na životě školy vidí celá veřejnost i většina rodičů jako omezené.

Veřejností je také nedoceňována role nevládních organizací. Jejich činnost pomáhá školám v rozvíjení kompetencí pro život v občanské společnosti i řešení závažných sociálních problémů. Nejzávažnější problémy současné školy spatřuje shodně celá veřejnost i rodiče v nekázni žáků a v pronikání sociálně patologických jevů do škol, čímž nastavuje zrcadlo celé společnosti.

Odmítavé postoje k descolarizačním scénářům vyjadřuje výrazně převažující většina dotazovaných. Zanikání školy jako sociální instituce podporované státem není považováno za žádoucí. Avšak pouze menší část rodičů, kteří velmi pravděpodobně mají se školou, kam chodí jejich děti, dobré zkušenosti, vyjadřuje optimistická očekávání stran budoucnosti školy, zatímco česká veřejnost jako celek výrazné změny současného modelu školy neočekává.

1.2 Význam rodiny pro dítě

Rodina má pro dítě nezastupitelný význam. Dítě se do ní rodí, dostává od ní či přesněji od svých rodičů genetickou výbavu, má rozhodující vliv na celkový rozvoj jeho osobnosti, zvláště v nejranějším období jeho dětství a to jak v oblasti tělesné, duševní tak i sociální.

Svědčí o tom nikoli jen obecná zkušenost, ale stále více nové a nové poznatky o důležitosti časného života člověka vůbec pro jeho celkový vývoj. Zvláštní význam pro toto poznání pak znamenala u nás Langmeierem a Matějčkem rozpracovaná teorie deprivace v dětském věku, která v souvislosti s odporem proti trvalé péči o opuštěné děti v klasických dětských domovech, teoreticky zabezpečila úsilí o rozvoj a využití náhradní rodinné péče. V rodině a rodinou se uskutečňuje společenská adaptace dítěte, jeho začleňování do společnosti. V kontaktu s bezprostředním prostředím i svými možnostmi si dítě vytváří jakýsi vnitřní obraz světa, který do jisté míry odpovídá tomu, jak je mu okolní realita jeho rodiči či vychovateli „předkládána“, do jakého světa - a jak - ho rodiče uvádějí. Rodina určuje sociální postavení dítěte, je rozhodující, pokud jde o jeho sociální prestiž a sociální sebeuvědomění. Prostřednictvím rodiny si také dítě uvědomuje své místo a svou roli ve společnosti. Rodina, sociální vztahy v ní a způsob výchovy budou pro dítě základem, ze kterého bude vycházet, až si založí svou vlastní rodinu.

Výzkumy potvrdily, že v rodinách v posledních letech výrazně ubylo společného času, (zejména v rodinách s dětmi) kde úbytek času trápí 60 % rodičů. O to více záleží na kvalitě společně trávených chvil. Vytrácejí se setkání kolem „rodinného stolu“, společné činnosti. Pozornost rodičů si děti kompenzují výlety do virtuálního světa počítačových her, což je v řadě rodin terén pro psychickou subdeprivaci.

Mnoha rodičům - podobně jako je tomu ve sféře partnerských vztahů - chybí potřebná kognitivní výbava a komunikační dovednosti, jež by jim usnadnily smysluplné a oboustranně radostné trávení společného času s dětmi. O to naléhavěji zaznívá memento „Ohrožené dítě potenciálně ohrožuje svět - může z něho totiž vyrůst člověk, který nejenže se nebude podílet na stavbě tohoto světa, protože se tomu nenaučil, ale který bude jeho zkázkou, protože ho nenávidí za všechny křivdy, které mu způsobil“ (Helus, 1986, s.11-28).

2 ŠKOLA

Definice dle pedagogického slovníku: „Společenská instituce, jejíž tradiční funkcí je poskytovat vzdělání žákům příslušných věkových skupin v organizovaných formách podle určitých vzdělávacích programů. Pojetí a funkce školy se mění se změnami společenských potřeb. Stala se místem socializace žáků, podporujícím jejich osobnostní a sociální rozvoj a připravujícím je na život osobní, pracovní a občanský. Postupně ztratila monopol na vzdělávání, stále více se otevírá životní realitě a sblíží se s neformálním vzděláváním a informálním vzděláváním. Ačkoliv je instituce školy a její role v současné společnosti často kritizována kvůli údajnému konzervatismu, nebo je dokonce zcela odmítána v koncepcích radikální descolarizace, přetrvává a je schopna se postupně zdokonalovat, zejm. uplatňováním nových technologií ve vzdělávání => alternativní škola, efektivnost škol, evaluace škol, inovativní škola, kvalita škol, síť škol, školství, výchova, vzdělání, vzdělávací proces, vzdělávací systém.“ (Průcha, 2009, s. 112-116)

2.1 Pojetí školy

„Současné pojetí školy, učitele a jeho činnosti je jednou ze základních diskuzí o proměnách vzdělávání na celém světě. Učitel by měl naplnit vzdělávací představy rodičů, žáků i státu“. (Nelešovská, 2005, s. 12)

Na dnešní školu jsou kladeny stále větší nároky, jejichž zvládnutí vyžaduje od učitelů maximální úsilí. „Práce učitelů mnohdy znesnadňuje řada činitelů, o nichž jsme přesvědčeni, že by měly být jeho nejlepšími pomocníky – např. rodiče, kteří někdy jednají v rozporu s úsilím školy“. (Nelešovská, 2005, s. 13)

I ze strany zodpovědných úřadů je patrné množství vynaložené práce a snahy o kvalitativní změnu celého systému. Přesto masmédiá kritizují poměry a situaci ve školství. Bohužel se spíše zdá, že se snaží více upozornit na negativní stránky a nevyzdvihují pozitiva, kterými by se školství také mohlo pochlubit. Většinou spousta problémů má kořeny už v rodině dětí. Nedostatky způsobené v raném dětství lze v mateřské škole či ve škole odstranit jen těžko, a někdy se to nepodaří vůbec. Aby nedocházelo k podobným názorovým nedorozuměním, je potřeba, aby zúčastněné strany maximálně spolupracovaly. Co se tím myslí? Naprostá sounáležitost rodičů dětí a školy. Dalo by se to přirovnat k řetězci závislostí. Tedy, rodiče by měli být těmi, kdo dětem význam školy vysvětlí a

bude jednat v souladu s jejími požadavky a učitel, jehož snahou je společné úsilí vést děti správným směrem. Ovšem bez naprosté podpory rodičů to není možné.

2.2 Druhy škol

2.2.1 Škola vesnická

Málotřídní školy a školy vesnické jsou jedním z organizačních typů základních škol nejen v České republice, ale i v mnoha jiných státech světa. Vzhledem k demografickému vývoji a úbytku dětské populace, ke kterému dochází v celé Evropě, lze očekávat, že tyto školy zůstanou i nadále součástí evropské školské sítě, mohou se dokonce stát i městským fenoménem. Je věcí národních vzdělávacích politik, jaké strategie jsou vůči těmto školám stanoveny.

Málotřídní školy vznikají z důvodu nízkého počtu dětí ve věku povinné školní docházky ve spádové oblasti školy. Ve většině případů jde o školy venkovské. Můžeme konstatovat, že jejich existence do značné míry ovlivňuje rozvoj venkovských oblastí, jsou významné zejména z pohledu potřeb rodičů a dětí, neboť dotvářejí komplex sociálních a vzdělávacích nabídek i služeb, jimiž je umožňován např. vstup rodičů na trh práce. Teritoriální dostupnost škol také ovlivňuje realizaci principu rovného přístupu ke vzdělávacím příležitostem.

V České republice může být málotřídně organizován pouze I. stupeň základní školy (první stupeň tvoří pět ročníků). Podle stávající legislativy se jedná o typ neúplně organizované základní školy (zák. č. 561/2004 Sb.), tedy školy pouze s jedním stupněm, která má méně než pět tříd. V některé ze tříd málotřídní školy jsou tedy vyučováni žáci více než jednoho ročníku. Tyto třídy se pak označují jako spojené ročníky nebo také kombinované třídy. Ve školním roce 2004/2005 bylo z celkového počtu základních škol v České republice 38 % škol málotřídních.

Málotřídní školy vstupují velmi významně do sféry volného času obyvatel obcí. Jsou považovány za významného aktéra vstupujícího do vytváření příležitostí pro činnosti ve volném čase. Zvláště na venkově se škola řadí k významným faktorům ovlivňujícím sociální prostředí, které zahrnuje dále kontext rodiny, sousedství, komunity, včetně podpůrných organizací a spolků. Venkovské obce mají z hlediska vybavenosti výrazně

horší podmínky pro společenský život než města (viz např. Maříková aj., 2003). Školy tak mají potenciál stát se přirozeným centrem sociálního života v obci. Málotřídní školy se právem řadí k významným subjektům výchovy ve volném čase jak u dospělých, tak u dětí

2.2.2 Škola městská

Školy městské, nebo také plně organizované, jsou zároveň školy spádové. Do těchto škol docházejí děti i z přilehlých částí měst. Můžeme je tedy nazvat školami spádovými.

Vzhledem k velkému počtu dětí, ale také učitelů, je na těchto školách daleko větší anonymita. Děti už se tak navzájem neznají a to i z toho důvodu, že při tak velkém počtu žáků jsou často třídy paralelní. Jednotlivé třídy tak vytvářejí komunity, které se po čase ustálí. Ani rodiče se mezi sebou příliš neznají, vzhledem k tomu, že jejich děti přišly z jiných škol nebo z jiných tříd. Co se týká učitelského sboru, může být situace obdobná jako u dětí. Učitelé z prvního stupně většinou řeší problémy stejného rázu, a proto mají k sobě jaksí blíže. Ve větších kolektivech ovšem hrozí vzájemná rivalita a nesoulad. Co se týká zájmových útvarů, kroužků, aktivit, či jiného vyžití pro děti, nabídka zde není nijak pestrá. Děti většinou využívají z velké nabídky nejrůznějších sdružení, základních uměleckých škol, sportovních klubů, domů dětí a mládeže a jiných organizací zabývajících se volnočasovými aktivitami.

2.3 Problémy současné české školy

Relativně pozitivní skutečností je zjištění, že školství představuje jednu z prioritních oblastí české veřejnosti (spolu se zdravotnictvím a sociálním zabezpečením). Od současné školy společnost požaduje, aby vybavila žáky potřebnými znalostmi, dovednostmi a způsobilostmi, seznámila je se základními normami, hodnotami a vzorci chování ve společnosti. Při své práci se musí vyrovnávat s řadou problémů, které jsou důsledkem působení vnějších a vnitřních podmínek a vlivů. Potřebuje a očekává tedy podporu společnosti a spolupráci rodičů. Problémy současné školy jsou také reflexí obecných problémů měnící se společnosti a jejich vztahů ke škole a vzdělávání. Větší otevřenost školy přináší na jedné straně příležitosti ke spolupráci, která může podpořit výchovné a vzdělávací cíle školy, na druhé straně přináší také četná rizika, která zvyšují vnější tlaky na školu a komplikují plnění její výchovně vzdělávací mise. Současná škola se musí

vyrovnávat s převažující liberální výchovou dětí v rodině, se stoupající agresivitou určitých skupin žáků i rodičů, s pronikáním patologických jevů do školního prostředí či s důsledky působení médií, která svou atraktivitou vytvářejí škole konkurenci. Nejen že ovlivňují životní styl rodin a vkus dětí, zejména reklamou, často předkládají deformované vzorce chování, ale mohou také ovlivnit i bezpečnost dětí. Často slyšíme konstatování, že děti jsou dnes horší než dříve. Názory renomovaných odborníků se s tímto tvrzením z části ztotožňují. Ne že by děti samy byly horší, ale jejich chování horší je. Dalo by se to také nazvat Achillovou patou české výchovy a vzdělání. Z toho vyplývá odpověď na řadu změn kolem nás. Atmosféra je uvolněnější směrem k negativnímu. Vulgarismy se na nás valí ze všech stran. Z televize, od veřejných představitelů, ale bohužel i od mnohých rodičů. Střední a starší generace to jako vulgarismy vnímá, mladí už tolik ne. Další vliv je celkové společenské klima – svoboda se stala hodnotou, ale často nedobře chápanou.

2.3.1 Rady škol

Na všech školách byly zřízeny dle školského zákona (2004) Rady. V Radě jsou zastoupeni zákonní zástupci žáků, zaměstnanci školy a zřizovatele. Rada je orgán školy, který umožňuje rodičům, učitelům a občanům obce podílet se na správě školy. V pravomoci Rady je schvalování rozpočtu a výsledku hospodaření školy, výroční zprávy školy a školního řádu školy.

Rada se vyjadřuje ke koncepčním záměrům školy, ke školním vzdělávacím programům a pravidlům hodnocení žáků, může podávat podněty zřizovateli, ČŠI a dalším institucím v zájmu zajištění dobrého fungování školy. Rodiče a zaměstnanci se mohou na Radu obracet s náměty a připomínkami. Skoro polovina (45 %) veřejnosti otevřeně přiznává, že nemá vůbec tušení o tom, že při ZŠ existují Rady škol. Další čtvrtina (27%) tvrdí, že ví, že něco takového existuje, ale nemá bližší povědomí o Radách škol. Pouze 8% ví, jak Rady fungují.

Dle výše uvedeného průzkumu spousta lidí nejen že neví, jak Rada funguje, ale bohužel nemají o její existenci ani ponětí. Navzdory možnostem, jakých členství v Radě skýtá, není ze stran rodičů ovšem tak markantní zájem, jak by se mohlo zdát. Členství v Radě s sebou totiž přináší i jakýsi nepsaný příslib spolupráce a podpory školy. Členství není nijak honorováno. Je to tedy pouze na úkor zájmu a volného času každého člena.

3 PARTNERSTVÍ RODINY A ŠKOLY

V pohledu veřejnosti existuje naprosto jasná dělba práce a zodpovědnosti mezi školou a rodinou. Role školy je jednoznačně viděna především v oblasti vzdělávání, ačkoliv ani zde není chápána role školy jako dominantní. Role rodiny je jednoznačně viděna v oblasti výchovy.

Rodiče dnešních školáků jsou víceméně spokojeni s komunikací s učiteli svých dětí. A to jak s obsahem, tak s četností schůzek. Komunikace rodičů s pedagogy je součástí komplexního pojetí vztahu školy a rodiny, v němž je rodičům prisuzována role občanů ve vztahu k instituci. Podle Rabušicové (et al. 2004) je dobrá komunikace a spolupráce školy s rodiči považována za jeden z katalyzátorů vedoucím k rozvoji kvality školy. Možnost hovořit s učiteli nebyla v minulosti nikdy tak velká jako dnes. Na základě svého výzkumu jsem zjistila, že na školách ve městě, jsou striktně stanoveny konzultační hodiny, vymezeny pro styk s veřejností, kdežto na malých školách mohou přijít rodiče za učitelem svého dítěte kdykoliv.

„Rodiče nejsou příliš aktivní ve spolupráci se školou. S výjimkou řešení individuálních problémů vlastních dětí spíše očekávají jednostranně iniciaci komunikace a poskytování informací ze strany pedagogů, což dokládá následující výzkum: Rodiče dnešních školáků jsou celkově spíše spokojeni s komunikací s učiteli svých dětí. Rodiče jsou ponejvíce spokojeni s *obsahem a intenzitou* komunikace s pedagogy svých dětí (téměř 80%). Pouze zhruba 20% z nich spíše není spokojeno (jen 5% je pak „určitě nespokojeno“). Více než dvě třetiny českých rodičů také udávají, že je učitelé o prospěchu svých dětí informují i nad rámec formálních příležitostí třídních schůzek či na poslední chvíli těsně před vysvědčením (70%).

Dále téměř dvě třetiny rodičů deklarují (58%), že je učitelé *pravidelně* informují o tom, co se jejich děti ve třídě učí. Zhruba stejně velký počet rodičů udává, že jim učitelé dávají užitečné rady, jak mohou doma dítěti pomoci s učením (56%). V této souvislosti má polovina rodičů (52%) pocit, že jim učitelé poskytují takové informace, díky kterým jsou svým dětem schopni pomoci s domácími úkoly.

Pouze necelá polovina rodičů (44%) se však domnívá, že učitelé jejich dítěte pracují na tom, aby je zaujali a nějakou intenzivnější formou zapojili do vzdělávání“. (Valterová, et al. 2010, s. 73 – 74)

Rabušicová (et al. 2004) se ve své knize Škola a (versus) rodina zmiňuje o historii vztahů mezi učiteli a rodiči. Původní tradiční vztah mezi školou a rodinou byl omezen jednosměrně na přenos informací a poskytování rad učitelů rodičům. Intenzivnější kontakt se vyskytl pouze v případech, kdy bylo nutné řešit problémy např. s docházkou, chováním či výsledky dítěte. Kolem 70. a 80. let se vztah rozrůstal, rodiče byli vyzýváni k častějším návštěvám škol, nejčastěji za účelem sdělování prospěchu žáků. Později dostávali rodiče prostor pro konstruktivní zapojování se do učebních aktivit ve třídě, konzultování s učiteli na neformální a přátelské bázi a celkově zaujímat odpovědnější roli ve vztahu ke školní výchově a vzdělávání dětí. V 90. letech došlo k legislativním změnám, jež rozšířily práva rodičů a umožnily jejich zapojení do spolurozhodování o školním dění. Stát začal vyvíjet různě silné tlaky na posílení vztahu a spolupráce rodičů a školy.

Podle Šed'ové (in Rabušicová et al. 2004) lze identifikovat čtyři základní typy vztahů mezi rodinami (rodiči) a školami (učiteli):

Rodiče jako klienti – zákazníci

V tomto vztahu existují dvě možné perspektivy:

- 1) **učitelé ve škole jsou odborníky** – vědí nejlépe, jak dělat svou práci, pečovat o své zákazníky a poskytovat žádané služby, nebo
- 2) **rodiče jsou odborníky** – vědí nejlépe, jak vychovávat své děti, a proto vědí, jaké služby má poskytovat škola a jaké přístupy požadovat.

Rodiče si mohou vybrat z následujících možností participace (Šed'ová, in Rabušicová et al. 2004, s. 34):

- *Zapojit se aktivně do managementu školy a mít přímý vliv na rozvoj školy*
- *Vyslovovat své potřeby a objednávky jako řadový rodič*
- *Přijímat to, co je nabízeno*
- *Zapsat dítě do jiné školy*

Rodiče mají možnost vybrat si školu dle jejich požadavků, školy jsou tedy v pozicích, kdy soupeří s jinými školami. Pokud se rodičům nebude líbit způsob vedení školy, dají žáka do jiné.

Rodiče jako partneři

Jak už název napovídá, v tomto typu vztahu jsou rodiče a učitelé partneři, každý z participujících uznává přínos druhého partnera pro rozvoj dítěte, tento vztah je vzájemný. „V jeho rámci se učitelé snaží potlačovat svou roli odborníků a přijímat pohledy rodičů jako obohacení pro svou práci.“ (Šedřová, in Rabušicová et al. 2004 s. 35) Rodiče, ačkoli nejsou odborníky, mají s výchovou dítěte své zkušenosti, proto jsou jejich sdělení pro učitele hodnotná. Tento vztah se charakterizuje sdíleným smyslem pro účel, vzájemným respektem a ochotou jednat.

V rámci partnerství mezi školou a rodinou lze dosahovat v těchto oblastech:

1. Povinnost rodiny podporovat dítě v přípravě do školy

plnění základních povinností rodiny – zajištění zdraví a bezpečí svých dětí, rozvoj sociálních dovedností a chování, jež jim umožní plně využít jejich vzdělávacích příležitostí. Rodina zde má vytvořit bezpečné a podporující zázemí a škola má pomáhat rodičům tuto povinnost plnit.

2. Komunikace mezi rodinou a školou

škola je povinná informovat rodiče o životě a práci dětí ve škole a jejich pokrocích. A právě škola má za úkol vytvořit takové podmínky, aby oboustranná komunikace fungovala.

3. Zapojení rodičů do života školy

jedná se zde o podílení rodičů na chodu školy, na spoluúčasti při sociálních aktivitách, sportovních setkáních, výletech, koncertech, vystoupeních apod. Rodiče a členové rodiny mohou být také vyzváni k pomoci při organizaci těchto akcí. Nejnáročnější je účast rodičů ve vyučování a aktivní účasti ve školním vzdělávání a to pro obě strany.

4. Zapojení rodiny do domácí přípravy dětí do školy

rodiče i další členové rodiny by se měli podílet při kontrole domácích úkolů a pomoci jim, účastnit se žákových výzkumných snah a sdílet řadu neformálních edukačních aktivit. Školy by měli vytvářet příležitosti pro toto zapojení se rodičů

do školních aktivit, mohou dokonce nabízet vzdělávací kurzy pro dospělé za účelem zvýšení jejich vlastní úrovně dovedností a porozumění.

5. Participace rodičů na rozhodování, řízení a obhajování činnosti školy

jedná se o vytváření rodičovských sdružení nebo jiné nátlakové skupiny a možnost volit z řad rodičů zástupce do řídicích orgánů školy.

6. Partnerství mezi rodinou, školou, firmami a dalšími organizacemi

je dobré vytvářet síť kontaktů, které mohou být využívány všemi zájemci.

Rodiče jako občané

Tento typ vztahu rodiny a školy můžeme chápat jako typický vztah mezi občany a státními institucemi, přičemž rodiče, jakožto občané, uplatňují svá práva a své odpovědnosti vůči škole. Rodiče uplatňují svá práva pomocí aktivit. Klade se tedy důraz na legislativní podmínky, které aktivity umožňují. Záleží však na tom, do jaké míry jsou vytvořeny podmínky pro aktivity. Tato podoba vztahu může přinést mnoho přínosů, ale ukrývá i mnoho úskalí.

Rodiče jako problém

Dle Šed'ové (in Rabušicová et al. 2004) je můžeme rozdělit do třech základních podob: nezávislé, špatné a snaživé rodiče

„**Nezávislí**“ rodiče se školami udržují minimální kontakty, komunikují s učiteli pouze zřídka, školní výsledky dětí jsou pro ně spíše zprostředkované a sledují je pouze z povzdálí. Školu tolerují, ale nemají potřebu více spolupracovat s touto institucí. Může to být způsobeno rozdílnými hodnotami uznávanými v rodině a hodnotami předávanými ve škole. Jedná se o rodiče, kterým leží na srdci pouze blaho dítěte, zajišťují mu alternativní zdroje vzdělávání a různá doučování. Své rodičovské povinnosti vůči škole plní, ale podle vlastních pravidel. Pro školu nepředstavují příliš velký problém.

Podle Mebus (in Rabušicová et al. 2004), „špatní“ rodiče se vyznačují nezájmem o vzdělávání a výchovu svých dětí a ani je v učení nepodporují. Nemají snahu o komunikaci, nevyžadují informace o svých dětech, ani žádné informace nepodávají. Někteří školu ignorují. Může se jednat o rodiny, které mají své problémy, většinou žijí na okraji společnosti (alkoholici, workoholici, nemocní atd.), nebo rodiny pocházející z jiného kulturního okruhu. Obvykle nemají potřebu plnit své rodičovské povinnosti ani uvnitř rodiny. Jako „špatný“ rodič může vypadat i takový rodič, který nemá potřebné sociální kompetence a bojí se ve škole zeptat na věci, které mu nejsou jasné nebo neumí dát najevo svůj zájem.

Poslední skupinu problémových rodičů tvoří rodiče „snaživí“. Naopak od ostatních problémových typů tito se snaží komunikovat, účastní se různých setkání, se svými dětmi se pravidelně připravují na vyučování, výrazně podporují školu i učitele. Vyžadují od učitelů jasné zprávy o pokrocích jejich dětí, formulace pedagogického přístupu, poradenství ve výchově a vzdělávání apod., tím se mohou učitelé cítit ohrožení jakožto profesionálové. Podle Cullingforda, Thomase (in Rabušicová et al. 2004) může být další potíží pak náročnost komunikace z hlediska frekvence.

3.1 Srovnání spolupráce na malých a velkých školách

Při psaní této práce jsem se snažila vycházet z faktů, proto jsem svá tvrzení zjišťovala přímo ve školách. Navštívila jsem školu prvostupňovou (vesnickou) a devítistupňovou. Rozdíly jsem zaznamenala v mnoha faktorech. Na malé škole, kde je maximální počet mezi 70 – 80 žáky, má každý učitel, který na škole učí, znát a poznat opravdu všechny žáky a to včetně rodičů. Na škole velké, byť je to také škola vesnická, taková možnost opravdu nehrozí. Nehledě na to, že většina učitelů do školy dojíždí. Zásadní rozdíl je v tom, že na malých školách probíhá daleko více akcí, než na velkých. Akce, které se pořádají na školách malých, se konají během týdne odpoledne, ale i o víkendech. Na školách velkých je četnost akcí opravdu minimální. Při školách působí navíc sdružení rodičů (dříve SRPŠ), která tyto akce právě ve spolupráci se školou pořádají. Jako příklad bych uvedla alespoň některé: slet čarodějnic, vánoční jarmark, táborák na konec roku,

vánoční a velikonoční dílničky, besídky pro rodiče, akce k výročí školy atd. Sdružení rodičů je občanské sdružení s příspěvkem, které získává z akcí, jako jsou školní ples, slet čarodějnic (bufet), sběr papíru, sběr PET vršků... Výtěžky z těchto akcí bývají často investovány: do jízdného dětí na kulturní akce (divadlo, koncert...), nákup odměn, nákup knih pro prvňáky při slavnosti Slabikáře atd. Dalším podstatným rozdílem je i způsob komunikace na obou školách. Zatímco malé školy stále preferují osobní kontakt s rodiči, na velkých školách již zasáhla moderní forma komunikace v podobě internetu.

Jak jsem již zmínila, možnosti spolupráce rodičů se školou jsou naprosto reálnou možností, záleží tedy na každém z rodičů, jak velký zájem má. Setkala jsem se s názorem pedagogů, že pokud dítěti nehrozí snížená známka z předmětu nebo chování, rodiče nemají potřebu se informovat. Zajímavé také bylo zjištění, jaké jsou rozdíly v přístupu ke škole rodičů dětí s vývojovými poruchami učení. Ze strany některých rodičů je spolupráce velmi dobrá, a hlavně je to ku prospěchu dítěte. Někteří rodiče si stále problémy uvědomit nechtějí a nemají zájem spolupracovat. Bohužel, jediný, kdo je v nevýhodě, je jejich dítě.

Čím více jsou rodiče do školního života zapojeni, tím lépe. Jednak tím ukazují dětem, že jim na škole záleží, a ty jim pak také budou brát vážně, a jednak pak působí větší tlak na kvalitu výuky ve škole.

3.2 Názory rodičovské populace

„Rodiče lze pokládat za kritičtější smýšlející zájmovou skupinu s výrazně vyššími nároky a požadavky vůči českým školám a také citlivější na jejich každodenní problémy a dysfunkce: ve hře není nic menšího než vzdělání jejich dětí. Jde zároveň také o subpopulaci, která je v těsnějším kontaktu s realitou české základní školy, tudíž ji nepokládat za informovanější segment veřejnosti. Lze tedy předpokládat, že názory rodičů budou výrazně kritičtější oproti názorům „nerodičovské“ populace. Oproti tomu (OECD 2006: 45 – 49) je ale také možno oprávněně položit opačnou hypotézu – tzv. distanční tezi – hovořící o vzorcích, kdy ty segmenty populace, které jsou v intenzivnějším kontaktu s každodenním životem školy, zaujmají vůči školám výrazně pozitivnější názory než ti, kteří znají školní realitu jen povrchně a zprostředkovaně a ve svých názorech jsou odkázáni na média nebo neformální síť sociálních vztahů a zprávy „z druhé ruky“ (tedy

rodiče jsou pozitivnější než nerodičovská populace, ženy vstupující častěji do kontaktu se školou vidí školu v lepším světle než muži, aktivnější rodiče pak pozitivnější než méně aktivní s pouze formálními kontakty a vztahy se školou atp.) V tomto syntetizujícím a komparativním mezinárodním výzkumu však byla Česká republika na základě dostupných dat identifikována jako jediná země, která z tohoto vzorce patrně vybočuje“ (Walterová, et. al., 2010, s.77 – 78)

Pokud mají učitelé pocit, že je jim jedno, co se za zdmi školy děje, nemají takovou motivaci se zlepšovat ve své práci. Každá škola se snaží vytvářet co nejširší prostor pro komunikaci a spolupráci s rodiči. Informace týkající se vzdělání poskytují školy při informačních schůzkách. I četnost schůzek se ovšem na různých školách liší. Třídní schůzky probíhají dvěma základními formami: třídní schůzky společné a konzultační hodiny (rodiče hovoří jednotlivě). V současné době je ještě možnost přítomnosti rodičů ve vyučování. Tato poslední možnost není zatím tak častá. Na škole, kterou jsem měla možnost navštívit, je tato možnost dvakrát do roka. Rodiče mohou přijít do vyučování od rána a mohou setrvat až do konce výuky a to na kteroukoliv hodinu. Docela mě překvapilo, jak málo rodičů tuto možnost využívá. Nejčastějším důvodem nepřítomnosti ve výuce bylo neuvolnění z práce. Ale termíny jsou známy docela dlouho předem a rodiče mohou zasuplovat třeba prarodiče. Kromě třídních schůzek, konzultačních odpolední a hospitací ve výuce, se mohou rodiče kdykoliv s vyučujícím domluvit na jiném termínu. Přítomnost rodičů na schůzkách je také rozdílná. Myslím si, že zde by mohla platit přímá úměrnost. Rodič, který pravidelně navštěvuje schůzky = zodpovědný rodič.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

4 METODOLOGIE VÝZKUMU

S osidlováním okrajů větších měst, kde v okolních vesnicích rostou rychlým tempem nové domy, vyvstává u rodičů dětí, jež čeká školní docházka, problém. Proto hlavním cílem výzkumu bude zjistit, jaké budou podobnosti a rozdíly v názorech rodičů dětí z vesnické a městské školy na její aktivitu a spolupráci s rodiči.

4.1 Výzkumné problémy a stanovení hypotéz

V praktické části se zaměřím na hledání odpovědí především na tyto otázky:

Jaká je úroveň/kvalita komunikace na vesnické/městské škole?

Jaký je názor rodičů na kvalitu školou nabízených služeb?

Zapojují se rodiče do školních a mimoškolních aktivit pořádaných školou?

4.2 Pojetí výzkumu

Ke stanovenému cíli práce a stanoveným hypotézám jsem zvolila kvantitativní pojetí výzkumu.

Kvantitativní výzkum je metoda standardizovaného vědeckého výzkumu, který popisuje jevy pomocí proměnných (znaků), které jsou sestrojeny tak, aby měřily určité vlastnosti. Výsledky takových měření jsou pak zpracovány a interpretovány.

Kvantitativní výzkum se oproti kvalitativnímu výzkumu zaměřuje na rozsáhlejší společenské otázky a zkoumá tedy větší okruh informací. Výhodou kvantitativního výzkumu je jeho reliabilita (spolehlivost), dále nám poskytuje informace o velkém počtu jedinců a umožní odpovědět na dané výzkumné otázky.

Nevýhodou kvantitativního výzkumu je nízká validita (platnost).

KVANTITATIVNÍ VÝZKUM může najít řešení jen pro takové problémy, které je možno popsat v termínech vztahů mezi pozorovatelnými proměnnými.

4.3 Výzkumný vzorek

Základní výzkumný soubor jsou rodiče dětí navštěvující první stupeň základní školy.

Výběrovým souborem jsou rodiče dětí předem určené vesnické školy a městské školy.

4.4 Metoda sběru dat

Pro sběr a získávání dat jsem zvolila DOTAZNÍK - je to vysoce efektivní metoda výzkumu, která může oslovit veliký počet jedinců, umožňuje poměrně snadno získat v krátkém čase informace od velkého počtu jedinců, což je velkou výhodou dotazníku. „Samotný dotazník je soustava předem připravených a pečlivě formulovaných otázek, které jsou promyšleně seřazeny, a na které dotazovaná osoba (respondent) odpovídá písemně“. (Chráska, 2007, s. 163)

Ke sběru dat bylo použito 2 x 50 dotazníků, které byly rozdány mezi požadované respondenty. V našem případě jimi byli rodiče. Na městské velické škole jsem oslovila 50 rodičů žáků prvního stupně. Na škole vesnické jsem oslovila taktéž 50 rodičů (zde bych chtěla jen podotknout, že celkový počet dětí na této škole je 65 žáků a někteří mají na škole také sourozence), tudíž jsem získala vyjádření od všech rodičů každého dítěte.

4.5 Technika výzkumu

Jak jsem již zmínila, pro sběr dat byla použita výzkumná metoda - dotazník, který obsahuje 16 otázek týkajících se spolupráce a komunikace rodičů a školy. Tyto otázky se váží k 3 hypotézám:

H1 *Rodiče žáků vesnické školy deklarují, že komunikace rodičů se školou je lepší, než na městské škole.*

K této hypotéze se váže 1. – 5. otázka z dotazníku, otázky jsou zaměřeny na kvalitu komunikace na škole.

H2 *Rodiče žáků městské školy deklarují, že kvalita služeb nabízených školou je lepší než na vesnické škole.*

K této hypotéze se váže 6. – 11. otázka z dotazníku, tyto otázky jsou zaměřeny na zjištění kvality služeb, které škola nabízí.

H3 *Rodiče žáků vesnické školy se domnívají, že se zapojují do školních a mimoškolních aktivit více, než rodiče městské školy.*

K vyřešení poslední hypotézy pomůžou dotazníkové otázky 12. – 16., které tvoří dotazy na spolupráci rodičů při školních a mimoškolních aktivitách.

Pro odpovědi jsou v dotazníku použity výběrové položky tzv. škálové položky.

Škály Likertova typu-u těchto škál se demonstruje určité tvrzení a po respondentovi se požaduje, aby vyjádřil stupeň svého souhlasu/nesouhlasu na hodnotící škále. U těchto škálových položek respondent odpovídá tak, že vybírá určitý bod na škálové stupnici, která je seřazena od 1 – 7.

naprosto nesouhlasím 1 2 3 4 5 6 7 naprosto souhlasím

Stupeň souhlasu/nesouhlasu s tvrzením vyjadřuje respondent například označením křížkem, zakroužkováním příslušného čísla na škále.

4.6 Metody zpracování dat a vyhodnocení výzkumu

Po proběhnutém šetření byla získaná data nejdříve uspořádána, vyhodnocena pomocí metody výpočtu a na závěr se pomocí srovnávací analýzy porovnávala. Jako metoda výpočtu byla použita sčítací metoda a aritmetický průměr. Pro lepší přehled byly výsledky zakresleny do grafů.

Aritmetický průměr – pomocí aritmetického průměru odhadujeme střední hodnotu základního souboru, jejíž skutečná hodnota zpravidla není známá.

Aritmetický průměr vypočítáme podle vzorce:

$$\bar{X} = \frac{X_1 + X_2 + X_3 + \dots + X_n}{n}$$

kde n je celková četnost všech hodnot.

4.7 Využití výzkumu

Výsledky práce můžou být využity pro optimalizaci spolupráce rodičů a škol.

Tato práce by mohla mít taky využití pro rodiče, kteří řeší problém, zda dítě umístit do malé vesnické školy v blízkosti bydliště anebo posílat děti autobusem či je vozit autem do městských škol.

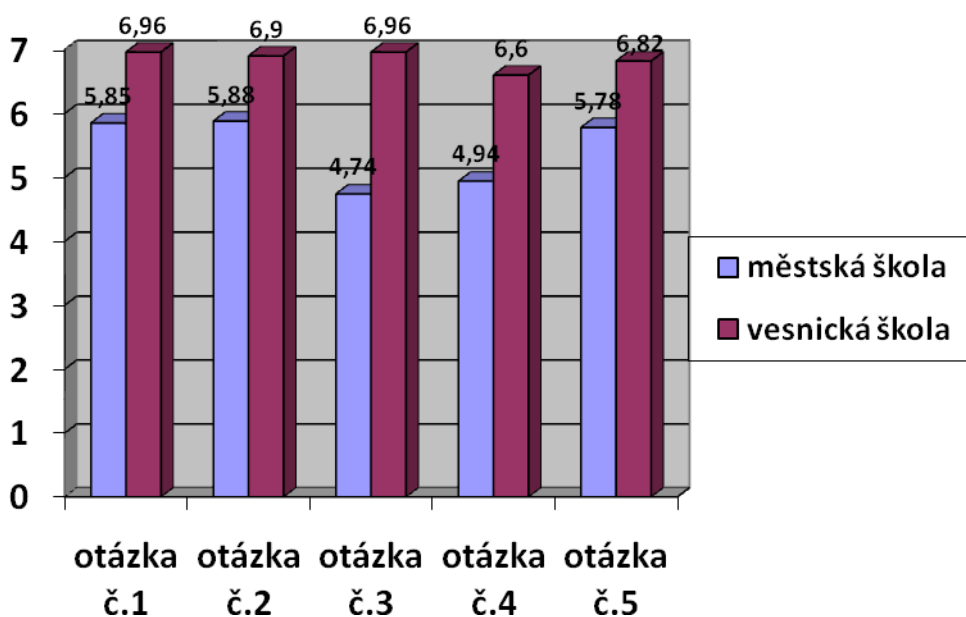
Se vzrůstajícím počtem satelitních městeček však takovéto dilema vzniká, a to u nových obyvatel, kteří ve svém dětském věku vychodili klasickou školu s dlouhými chodbami a několika patry, a tudíž si výuku ve venkovském, téměř rodinném prostředí neumějí představit.

4.8 Výsledek výzkumu

Na základě získaných výsledků výzkumu je možné udělat následující závěry:

4.8.1 Vyhodnocení hypotézy H1

Graf č. 1 - Vyhodnocení otázek č. 1 - 5

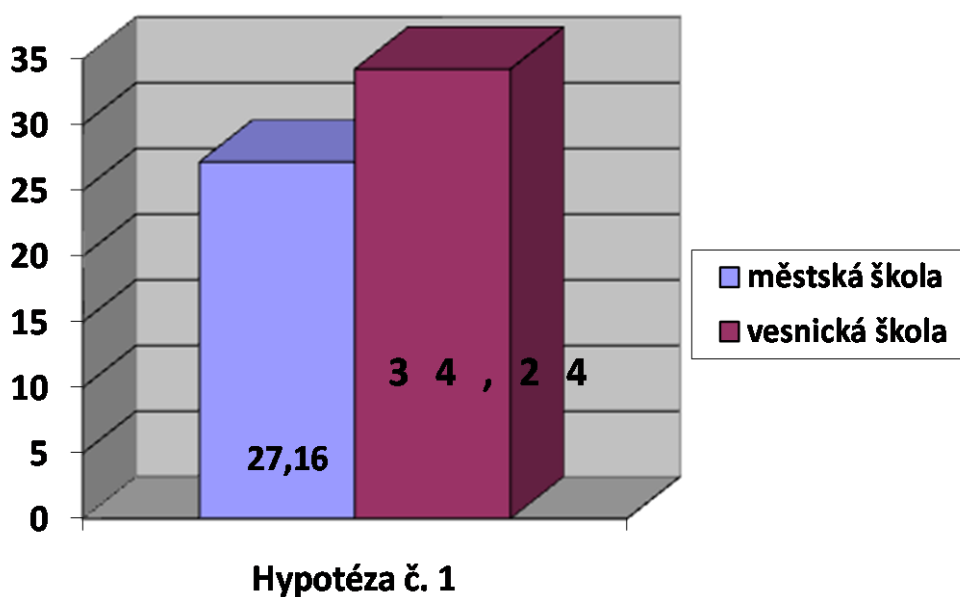

Otázky k hypotéze H1 se týkaly kvality komunikace rodičů se školou. K tomuto zjištění jsem sestavila 5 dotazníkových otázek. Výzkumem bylo zjištěno, že názory rodičů k problému komunikace se školou jsou vnímány velmi intenzívně. Rodiče žáků z vesnických škol odpověděli téměř shodně a jejich závěr se blížil k stupni 7 – tedy naprosto souhlasím. Na městské škole rodiče tak jednotní nebyli a také jejich závěr se blížil spíše k nižšímu stupni. Po srovnání 5 dotazníkových otázek byly markantní rozdíly v názorech rodičů obou typů škol.

Největší názorové rozdíly jsem zaznamenala u otázky č.3, která se týkala časového schématu třídních schůzek a konzultačních hodin během roku. Rodičům z městských škol se zdá, že časové schéma třídních schůzek během roku není dostačující. Naopak u vesnické

školy v odpovědích bylo dosaženo téměř maximálního bodového ohodnocení na škálové stupnici.

Graf č. 2 - Celkové skóre otázek č.1 - 5, které testují hypotézu 1

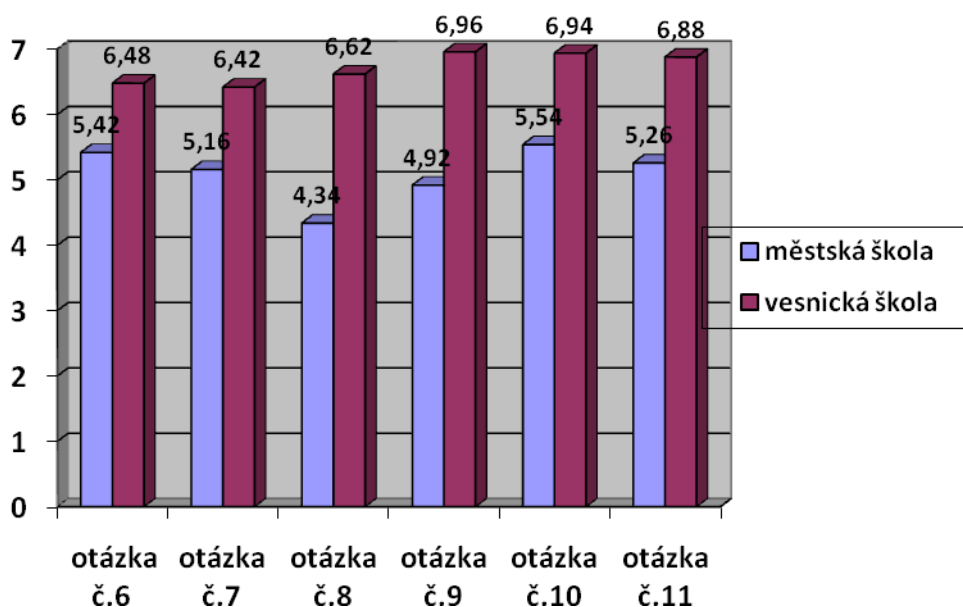
Z výsledného porovnání všech pěti otázek vyplývá, že s komunikací rodičů se školou jsou jednoznačně více spokojeni rodiče dětí z vesnických škol. Toto tvrzení jasně potvrzuje hypotézu H1 a tím i její pravdivost.

Všech pět otázek vážící se k hypotéze H1 bylo zaměřeno k problematice komunikace rodičů se školou. Při porovnání jednotlivých výsledků otázek je z grafu patrné, že zde nejsou velké názorové rozpory. První otázka se týkala informovanosti ze strany školy. Součtem všech bodů a následným aritmetickým výpočtem bylo zjištěno, že jak respondenti městské, tak vesnické školy ohodnotili tuto iniciativu ze strany školy velmi pozitivně. Další otázka se týkala formy informovanosti (ústní podání, elektronicky, písemně...). I zde nebyly shledány velké rozdíly v názorech respondentů. U otázky číslo tři jsem zaznamenala největší názorový rozpor. Tato otázka se týkala časového schématu třídních schůzek během roku. Sečtením všech hodnot a následným aritmetickým průměrem jsem

zjistila, že rodiče žáků ze školy vesnické hodnotí tuto službu velmi pozitivně a dostatečně, oproti rodičům ze škol městských. Což znamená, že přibližně jedna třetina rodičů není s nabízenou službou spokojena. Čtvrtá otázka zjišťovala profesionální přístup ke vzdělávání dětí. U této otázky je patrná mírná nespokojenost i z řad rodičů z vesnických škol. Ze všech pěti otázek zjišťující hypotézu H1 byla těmito rodiči nejhůře hodnocena. Což znamená, že rodiče se intenzivně zabývají přístupem ke vzdělávání dětí a mají tím pádem jasnou představu, ale i názor. Poslední, pátá otázka byla zaměřena víceméně na postoj a vstřícnost učitele a vedení školy. Srovnáním bodů na grafu č.1 je téměř nepatrný. Ovšem dosažené body na stupnici se nepohybují úplně v horní hranici stupnice.

4.8.2 Vyhodnocení hypotézy H2

Graf č. 3 - Vyhodnocení otázek č. 6 - 11

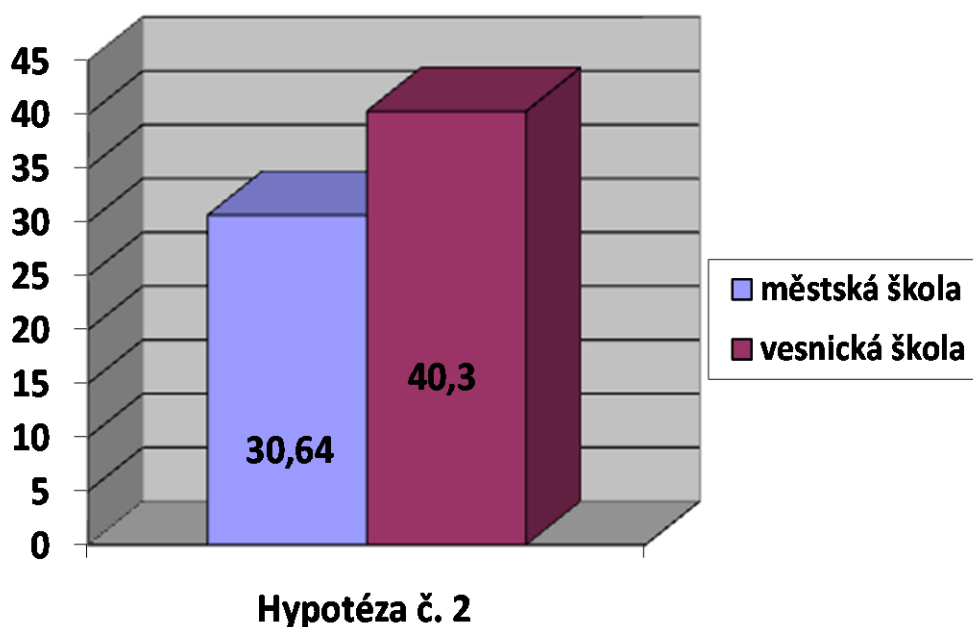

Hypotézou H2 jsem chtěla zjistit kvalitu nabízených služeb na obou školách. Určujícím faktorem nebyla pouze kvalita výuky, ale množství nabízených školních zájmových kroužků, nepovinných předmětů a v neposlední řadě také časová organizace výuky.

Viditelný rozdíl byl u otázky č.8, která se týkala nabídky nepovinných předmětů a zájmových útvarů. Rodiče z městských škol vidí nabídku nepovinných předmětů a zájmových útvarů na škole jako ne příliš dostačující. Ve městech tyto aktivity zaštiťují

jiné volnočasové organizace. Kdežto na vesnických školách jsou tyto aktivity pokryty převážně zaměstnanci školy a probíhají přímo ve škole.

Graf č. 4 - Celkové skóre otázek č. 6 – 11, které testují hypotézu 2

Výsledek jasně popírá hypotézu H2- rodiče žáků městské školy deklarují, že kvalita služeb nabízených školou je lepší než na vesnické škole.

Otázky č. 6 – 11 jsou koncipovány tematicky tak, aby zjistily, jaká je kvalita nabízených služeb ve škole. Co se týče specifikace služeb, pro výzkum jsem vybrala ty, které jsou poněkud školami nabízené.

Otázka č.6 se týkala kvality vyučování. Respondenti se měli vyjádřit, jak jsou spokojeni s kvalitou vyučování ve škole ve vztahu k jejich dětem. Na hodnotící stupnici byl v názorech opět rozdíl. U rodičů žáků vesnických škol dosáhla spokojenost 6,48 bodů ze sedmistupňové škály. U rodičů žáků městských škol byla spokojenost menší o celou jednu hodnotu bodu – 5,42.

Otázkou č.7 se zjišťoval názor na časovou organizaci výuky. Zda rodičům vyhovuje, či ne. Tím byl myšlen: začátek vyučování, délka přestávek aj. Zde byl patrný pokles spokojenosti směrem dolů u obou typů respondentů, ale příznivější hodnocení bylo ze strany rodičů žáků vesnických škol poměrem 6,42 x 5,16.

U otázky č.8 byl následkem aritmetického průměru zjištěn největší názorový rozpor. A to více jak dvou hodnotících škálových bodů. Tato otázka byla zaměřena na nabídku nepovinných předmětů a zájmových útvarů ve školách. Rodiče dětí vesnických škol vyjádřili spokojenost s nabídkou nepovinných předmětů a zájmových útvarů. Pro srovnání uvádím, že spokojenost s těmito službami vyjádřila jen něco málo přes polovina respondentů – 4,30, z řad rodičů dětí ze škol městských.

Otázka č.9 byla zaměřena na časovou organizaci školní družiny (ranní a odpolední družina nebo školní klub). Tato otázka získala největší spokojenost ze strany rodičů žáků vesnických škol, ze všech šesti otázek z hypotézy H2. Bylo dosaženo 6,96 škálových položek na stupnici, což je téměř možné maximum. Byl zde rozdíl více jak dvou škálových položek, poměrem výsledků obou dotazovaných skupin 6,96 x 4,92.

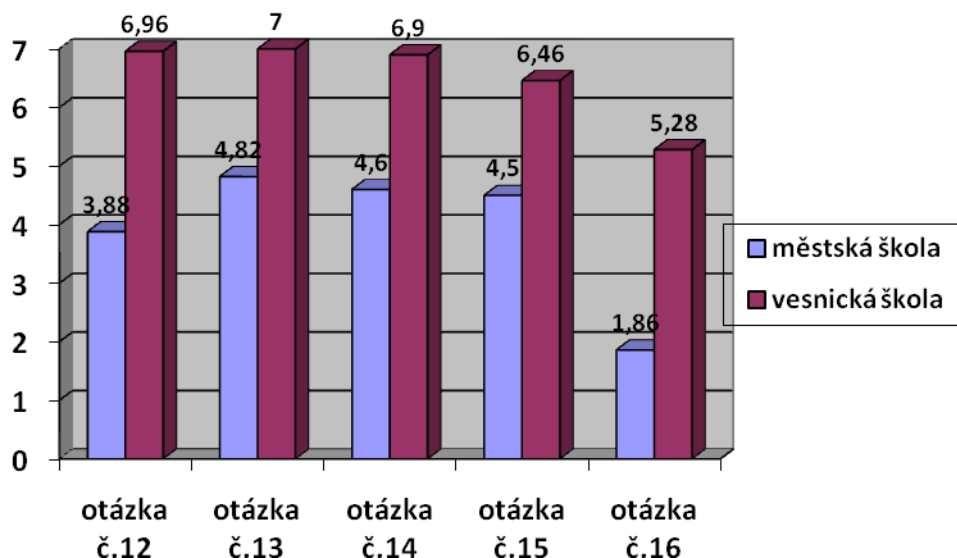
Otázka č. 10 zjišťovala kvalitu a náplň práce školní družiny nebo školního klubu. Zde je patrný minimální pokles škálových položek v názorech rodičů žáků vesnických škol. Naproti tomu, u rodičů žáků městských škol je patrný mírný vzestup. Ovšem ne do té míry, aby výsledkem převyšoval kladné tvrzení rodičů žáků vesnických škol. Následující hodnoty pro srovnání – 6,94 x 5,54.

Poslední otázka č.11 z hypotézy H2 porovnávala spokojenost s nabídkou školních akcí souvisejících s výukou (divadelní a filmová představení, výlety, exkurze koncerty, plavecký výcvik aj.). Zde byl opět zaznamenán pokles u škálových položek a to u obou skupin respondentů. Větší pokles je patrný u rodičů žáků městských škol. Z výsledku tedy vyplývá, že podle rodičů žáků vesnických škol je nabídka těchto akcí téměř maximální. Tomu odpovídá i následující srovnání škálových položek získané aritmetickým průměrem: 6,88 x 5,26.

Sečtením všech výsledků a jejich následným aritmetickým průměrem je jasný rozdíl v názorech na grafu č.4 rozdíl je téměř čtvrtinový.

4.8.3 Vyhodnocení hypotézy H3

Graf č. 5 - Vyhodnocení otázek č. 12 - 16

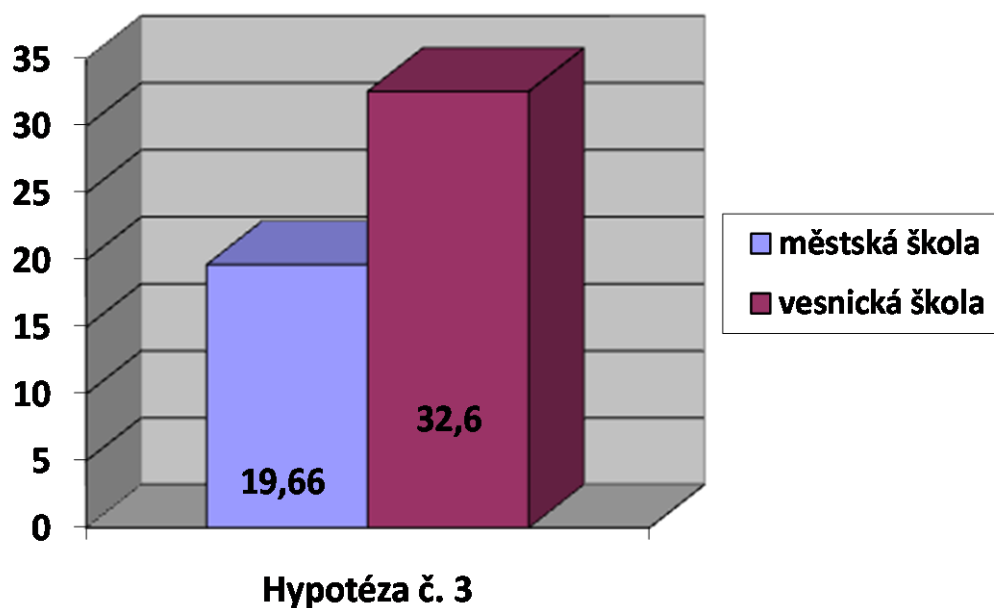

Třetí hypotézou H3 jsem se zaměřila na aktivitu rodičů, tedy nakolik jsou zainteresováni do aktivit školy. Aktivitou se nemyslí pouze docházení na třídní schůzky a vyzvedávání dětí ze školy. Těmito aktivitami se míní např. členství v Klubu rodičů (SRPŠ) nebo členství rodičů v Radě školy, účast na akcích pořádaných školou – den dětí, ples rodičů, slet čarodějnic, táborák, ale také drobná sponzorská činnost.

Velmi výrazný názorový rozdíl byl u otázky č. 16, která se týkala podpory školy formou dobrovolné práce (zajišťování užitečných kontaktů a informací pro potřeby školy, vedení kroužků, sponzorské dary...). Na městských školách je tato podpora z řad rodičů téměř minimální. Na škálové stupnici dosahovala průměrně necelé dvoubodové ohodnocení.

Naopak v otázce 13, byla zaznamenána absolutní shoda rodičů vesnických škol. Zde na otázku jestli jim škola umožňuje zapojit se do mimoškolních akcí, které pořádá, všichni ohodnotili nejvyšším počtem bodů na škálové stupnici.

Graf č. 6 - Celkové skóre otázek č. 12 – 16, které testují hypotézu 3

Následující výsledek naprosto potvrzuje hypotézu H3 – a to, Rodiče žáků vesnické školy se domnívají, že se zapojují do školních a mimoškolních aktivit více, než rodiče městské školy.

V otázce č.12 bylo zjišťováno, jestli škola nabízí dostatečné množství mimoškolních akcí, které pořádá ve spolupráci s rodiči (školní ples, den dětí aj.) ze srovnání obou aritmetických průměrů je vidět téměř dvojnásobný názorový rozdíl. Jak deklarují názory rodičů dětí vesnických škol, těmto aktivitám je dáván velký prostor a tomu odpovídá i tak vysoké hodnocení: 6,96, což je téměř plný počet bodů na škálové stupnici. Výsledek šetření u rodičů žáků městských škol byl pouze 3,88.

Otázka č.13 nepřímo navazovala na předešlou otázku. Zda škola pořádá dostatečné množství mimoškolních akcí a jestli umožňuje zapojit se rodičům do těchto akcí, které pořádá. Z výsledků vzešla 100% shoda v názorech rodičů dětí z vesnických škol. Výsledek je 7 z celkového počtu bodů na škálové stupnici. Naopak rodiče dětí z městských škol jednotní nebyli. Na škálové stupnici zaujali pozici 4,82.

Otázka č.14 zjišťovala , zda mají rodiče povědomí o existenci Rady škol na jejich školách. Z odpovědí rodičů dětí vesnických škol jasně vyplývá, že rodiče vědí o existenci Rady školy velmi dobře, což dokazuje hodnota 6,9 na škálové stupnici. Rodiče dětí městských škol z větší části nemají povědomí o existenci Rady školy výsledkem je i hodnota 4,6 na škálové stupnici.

Otázka č.15 přímo navazovala na předešlou otázku týkající se existence Rady škol. V této otázce se měli rodiče vyjádřit, jestli se o činnost Rady školy zajímají a zda vědí, co je jejím cílem. Zde se hodnoty u obou skupin respondentů příliš neliší a jsou téměř shodné s hodnotami u předešlé otázky. Výsledné hodnoty jsou: 6,46 x 4,5 na škálové stupnici.

Otázka č.16, a zároveň i poslední, měla zmapovat, jestli rodiče podporují školu nějakou formou (dobrovolné práce, vedení kroužků, sponzorské dary....) Ve výsledných součtech byl rozdíl více jak dvojnásobný. A to, poměrem 5,28 ku 1,86. Zde je naprosto jasná podpora z řad rodičů dětí z vesnické školy. Z grafu č.6 je rozdíl ve výsledcích téměř dvojnásobný.

ZÁVĚR

Ve své práci jsem se soustředila na komplex problémů, které jsou nejčastěji diskutovány v rodičovské sféře. Zjišťování odpovědí pomocí metodologického výzkumu považuji za důležitou součást věrohodnosti a transparentnosti poznatků, které jsou ve výzkumu prezentovány.

Z výsledků výzkumu je patrný jasný názorový rozdíl u obou dotazovaných skupin respondentů. Na jedné straně rodičovská veřejnost z městských škol a na straně druhé rodiče dětí z vesnických škol. Jednotlivé otázky v hypotézách byly sestavovány na základě nejvíce diskutovaných témat mezi rodiči. Abychom mohli jednotlivé hypotézy potvrdit nebo naopak vyvrátit, bylo zapotřebí oslovit rodiče dětí, aby byli nápomocni při vyplňování dotazníkových otázek. Na základě jejich vyhodnocení byly provedeny tyto závěry. V otázkách první hypotézy nás zajímal názor na současnou komunikaci se školou. K tomuto tématu se vztahovalo pět prvních otázek v dotazníku. Z výpočtu aritmetického průměru plyne, že komunikaci rodičů se školou lépe hodnotí rodiče dětí vesnické školy, což je patrné i z výsledného grafu č.2. Rozdíl ve výsledných hodnotách je minimální - 34,24 x 27,16. Tento výsledek potvrdil hypotézu H1.

Otázky v hypotéze H2 byly koncipovány tak, aby zjistily, jak rodiče hodnotí kvalitu služeb, které škola nabízí. Z grafu č.4 je jasný názorový rozdíl a to více jak třetinový, poměrem hodnot – 40,3 x 30,64. Kvalitu nabízených služeb hodnotí rodiče dětí z vesnické školy lépe, než rodiče dětí ze školy městské. Tyto jmenované hodnoty popírají hypotézu H2, protože daleko větší spokojenost se službami vyjádřili rodiče z vesnických škol a nikoliv ze škol městských, jak stojí v hypotéze H2.

Posledních pět otázek hypotézy H3 mělo zjistit, jak se rodiče dětí zapojují do školních a mimoškolních aktivit. Z hodnot získaných aritmetickým průměrem je vidět rozdíl téměř dvojnásobný. Dokazuje to i graf č.6 následujícími hodnotami – 32,6 x 19,66. Tento výsledek potvrzuje hypotézu H3.

Celkové resumé zní, že rodiče dětí z vesnických škol mají daleko větší povědomí o fungování a činnostech školy a tedy i jejich podpora a vstřícnost je daleko větší než u rodičů dětí z městských škol. Tento závěr může sloužit, jako základ pro výběr školy pro své dítě.

Těmito dotazníkovými otázkami jsem chtěla porovnat jen některé z mnoha názorů rodičů dvou různých typů škol. Záměrně se vyhýbám tvrzení, která škola je lepší. To ani nebylo mým cílem. Snažila jsem se zjistit, co je pro rodiče dětí důležité při komunikaci se školou a na co by v případě rozhodování, kam dát svého potomka do školy, měli přihlížet. Jako další se nabízejí ještě rozšiřující otázky, např.: materiální vybavenost školy, kvalita prostorů školy, jaké jsou prostory pro výuku tělesné výchovy, dosažené vzdělání učitelů aj. To jsou již příliš konkrétní a dílčí otázky. Ale nám šlo o zjištění hlavní podstaty problému. Z tohoto důvodu si myslím, že počet otázek v tomto složení a množství je dostačující.

„Pokud chtějí rodiče své dítě vychovávat v nejlepším souladu s jeho potřebami, měli by se co možná nejlépe poznat s lidmi, kteří se na jeho výchově podílejí. Pro začínající školáky se osoba třídní učitelky stává dospělým, kterého hodnotí někdy výše než vlastní rodiče. Bezmezná důvěra v „paní učitelku“, nebo „pana učitele“ může občas činit v rozhovoru s vlastním dítětem značné potíže. Paní učitelka na prvním stupni základní školy se stává většinou na delší dobu jediným učitelem, s nímž přichází dítě do styku. Často musí nahrazovat rodiče. Vyslechnutím a utíráním nosu počínaje a zavazováním tkaniček konče“.
(Rýd, 1993-s.95).

Dobrý vztah učitele k dětem je totiž to nejdůležitější. Co to pomůže, když budete mít dítě na škole s perfektními doporučeními, ale dítě bude ve škole nešťastné. Důležitý je tedy nejen výběr školy, ale i osobnost učitele.

Cílem mé práce bylo, zjistit názory rodičů, kteří již mají školáky a pomoci tak rodičům, jejichž děti teprve do školy půjdou, a mají dilema, kterou zvolit školu. Každá z těchto dvou typů škol má své pro a proti. Ale každý si musí zvolit, které priority jsou pro ně a pro jejich dítě důležité.

Škola, která se nám jeví jako špatná, může velmi dobře sloužit jiným dětem, jejichž rodičům se zase může zdát námi zvolená škola nevhodnou. Učme se být navzájem k sobě a svým názorům tolerantní.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] KARNSOVÁ, Michelle. *Jak budovat dobrý vztah mezi učitelem a žákem*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2007, 151 s. ISBN 978-80-247-1369-4.
- [2] JANDOUREK, Jan. *Úvod do sociologie*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2009, 230 s. ISBN 978-80-7367-644-5.
- [3] RABUŠICOVÁ, Milada et al. *Škola a (versus) rodina*. Vyd. 1. Brno: Masarykova univerzita, 2004, 176 s. ISBN 80-210-3598-6.
- [4] RABUŠICOVÁ, Milada. *K sociologii výchovy, vzdělání a školy*. Brno: MUNI, 1991, 125 s. ISBN 80-210-0328-6.
- [5] WALTEROVÁ, Eliška et al. *Školství – věc (ne)veřejná: Názory veřejnosti na školu a vzdělávání*. Praha: Karolinum, 2010, 307 s. ISBN 978-80-246-1882-1.
- [6] CHRÁSKA, Miroslav. *Metody pedagogického výzkumu*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2007, 272 s. ISBN 978-80-247-1369-4.
- [7] LANGMEIER, Josef, Dana KREJČÍŘOVÁ. *Vývojová psychologie*. 3. Přepřac. a dopl. Vyd. Praha: Grada 1998, 343 s. ISBN 80-7169-195-X.
- [8] LANGMEIER, Josef, Zdeněk MATĚJÍČEK. *Psychická deprivace v dětství*. Praha: Karolinum, 2011, 399 s. ISBN 978-80-246-1983-5.
- [9] PRŮCHA, Jan et al. *Pedagogický slovník*. 2. rozš. a přeprac. vyd. Praha: Portál, 1998, 328 s. ISBN 8071782521.
- [10] RÝDL, Karel. *Vybíráme školu pro svoje dítě*. Praha: Grada, 1993, 112 s. ISBN 8071690325.
- [11] NAKONEČNÝ, Milan. *Sociální psychologie*. 2. Rouš. a přeprac. vyd. Praha: Academia, 2009, 498 s. ISBN 978-80-200-1679-9.
- [12] Česko. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. Zákon č. 561 ze dne 24. Zář 2004, o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání. In *Sbírka zákonů, Česká republika*.
- [13] Zákon č. 94/1963 Sb., o rodině, ve znění pozdějších předpisů
- [14] MATĚJÍČEK, Zdeněk. *Rodiče a děti*. Vyd. 1. Praha: Avicenum, 1986, 336 s.
- [15] HELUS, Zdeněk. *Vyznat se v dětech*. Praha: SPN, 1984, 206 s.

- [16] WALTEROVÁ, Eliška, Karel ČERNÝ. *Vzdělávací potřeby pro 21. století*. Praha: UK, PedF Centrum základního výzkumu školního vzdělávání, 2006, ISBN 80-7290-278-4.
- [17] NELEŠOVSKÁ, Alena. *Pedagogická komunikace v teorii a praxi*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2005, 172 s. ISBN 80-247-0738-1
- [18] KRÁLÍKOVÁ, Marie, Jarmila SINGEROVÁ-NEČESANÁ. *Rodina a škola ve výchovné spolupráci*. Praha: SPN, 1985, 99 s.

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

s Strana.

ČŠI Česká školní inspekce.

OECD Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj

SEZNAM GRAFŮ

Graf č. 1 - Vyhodnocení otázek č. 1 - 5	33
Graf č. 2 - Celkové skóre otázek č. 1 – 5, které testují hypotézu 1	34
Graf č. 3 - Vyhodnocení otázek č. 6 - 11	35
Graf č. 4 - Celkové skóre otázek č. 6 – 11, které testují hypotézu 2	36
Graf č. 5 - Vyhodnocení otázek č. 12 - 16	38
Graf č. 6 - Celkové skóre otázek č. 12 – 16, které testují hypotézu 3	39

SEZNAM PŘÍLOH – PŘÍLOHA P1: DOTAZNÍK

Dobrý den,

Jmenuji se Jana Žáčková, studuji na UTB, FHS ve Zlíně, obor sociální pedagogika. Svou bakalářskou práci jsem zaměřila na spolupráci rodiny a školy (konkrétně prvního stupně Základní školy). Chtěla bych Vás požádat o vyplnění dotazníku, který je součástí mé závěrečné práce.

Děkuji předem za spolupráci

Jana Žáčková

Organizační pokyny k vyplnění dotazníku:

- V dotazníku je nabídka škálových položek ve stupnici od 1-7, zakroužkujte stupeň svého souhlasu/nesouhlasu (*naprosto nesouhlasím* 1 2 3 4 5 6 7 *naprosto souhlasím*)
- Své názory nemusíte podepisovat, jsou zcela anonymní a jsou pouze pro mé výzkumné účely

1. Jste dostatečně informováni o prospěchu a chování vašeho dítěte? (třídní schůzky, konzultační dny, žákovské knížky) 1 2 3 4 5 6 7
2. Jste spokojeni s formou (např. elektronickou, ústní aj.) informování ohledně prospěchu vašeho dítěte? 1 2 3 4 5 6 7
3. Je na vaší škole časové schéma třídních schůzek a konzultačních hodin během roku dostatečná? 1 2 3 4 5 6 7
4. Probíhá komunikace se školou na bázi profesionálního přístupu ke vzdělávání vašeho dítěte? 1 2 3 4 5 6 7
5. Potřebujete-li něco prokonzultovat s třídním učitelem, popřípadě s vedením školy, jsou ochotni s vámi jednat ihned? 1 2 3 4 5 6 7

6. Jste spokojeni s kvalitou vyučování na škole?	1 2 3 4 5 6 7
7. Vyhovuje vám časová organizace výuky?	1 2 3 4 5 6 7
8. Je nabídka nepovinných předmětů a zájmových útvarů na škole dostatečná?	1 2 3 4 5 6 7
9. Vyhovuje vám časová organizace školních aktivit?
(např. otevírací doba školní družiny (školního klubu) a odpolední družina (školní klub))	1 2 3 4 5 6 7
10. Jste spokojeni s náplní práce školní družiny/školního klubu?	1 2 3 4 5 6 7
11. Je na vaší škole nabídka školních akcí souvisejících s výukou dostatečná? (divadelní a filmová představení, výlety, exkurze, plavecký výcvik, koncerty, soutěže, škola v přírodě...)	1 2 3 4 5 6 7
12. Nabízí vaše škola dostatečné množství mimoškolních akcí, které ve spolupráci s rodiči pořádá?(plesy, den dětí ...)	1 2 3 4 5 6 7
13. Umožňuje vám škola zapojit se do mimoškolních akcí, které pořádá?	1 2 3 4 5 6 7
14. Máte povědomí o existenci Rady školy na vaší škole?	1 2 3 4 5 6 7
15. Zajímáte se o činnosti Rady školy a co je jejím cílem?	1 2 3 4 5 6 7
16. Podporujete školu formou dobrovolné práce?
(zajišťování užitečných kontaktů a informací pro potřeby školy, vedení kroužků, sponzorské dary ...)	1 2 3 4 5 6 7